

En preken til det store fellesskapet: Greinene på vintreet

5. søndag i påsketiden

9. mai 2020

Uranienborg menighet

Sigrun Reinhardtsen

¹ Jeg er det sanne vintre, og min Far er vinbonden. ² Hver grein på meg som ikke bærer frukt, tar han bort, og hver grein som bærer frukt, renses han så den skal bære mer. ³ Dere er alt rene på grunn av det ordet jeg har talt til dere. ⁴ Bli i meg, så blir jeg i dere. Slik som greinen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare hvis den blir på vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt hvis dere ikke blir i meg. ⁵ Jeg er vintreet, dere er greinene. Den som blir i meg og jeg i ham, bærer mye frukt. For uten meg kan dere ingen ting gjøre. ⁶ Den som ikke blir i meg, blir kastet utenfor som en grein og visner. Og greinene blir samlet sammen og kastet på ilden, og de brenner. ⁷ Hvis dere blir i meg og mine ord blir i dere, be da om hva dere vil, og dere skal få det. ⁸ For ved dette blir min Far æret, at dere bærer mye frukt og blir mine disipler. (Joh 15, 1-8)

De siste ukene har jeg vært mye i skogen. Ofte har jeg funnet meg et tre i sola, som jeg har satt meg ned ved og lent ryggen til. Når jeg sitter sånn og ser på trærne rundt meg og kikker opp på greinene, kan jeg få en fornemmelse av at det ligger en gåtefull visdom i trærne. Noe viktig som vi mennesker ikke helt klarer å begripe. Om ikke annet, i alle fall som bilderike metaforer på livet.

Trær blir nevnt ofte i bibelen. Av nysgjerrighet har jeg undersøkt hvor hyppig tre-relaterte ord dukker opp i de bibelske tekstene. Ord som tre, grein, kvist, blad og frukt finnes til sammen ca. 800 ganger. I en bibel er det 1000-1500 sider (avhengig av utgave og skrifttype). Det betyr at vi i snitt kan bla opp på hvilken som helst dobbeltside, og finne et av disse ordene relatert til trær. Sannsynligvis kan vi anta at forfatterne av de bibelske skriftene mente at trær kan fortelle oss noe viktig og sant.

Denne helgen skulle det vært konfirmasjonsgudstjenester i kirken vår. Disse er utsatt til høsten, men det passer likevel godt å trekke fram at vi har snakket om denne søndagens prekente tekst i en tidligere samling med årets konfirmanter. Vi leste ordene fra Jesus: «Jeg er det sanne vintre, og min Far er vinbonden. Jeg er vintreet, dere er greinene.», og vi snakket om hva dette kan bety for oss. Vi var enige om at det er vanskelig å forstå, men noen av konfirmantene kom etter hvert med tanker om at vi trenger næring. På samme måte som greinene får næring fra stammen og røttene i treet, kan vi få næring fra Jesus. Nettopp dette vil jeg trekke frem som et godt budskap fra dagens tekst. Lik greinene på treet får vi den næringen vi trenger, og slik vinbonden i en vingård sørger for vekst, blomstring og frukt, slik gir Gud oss det som trengs for at vi skal *bære frukt*.

Teksten om vintreet handler om oss. Ikke om *meg*, ikke om et individfokusert selvrealiseringsprosjekt om hva jeg kan gjøre for å blomstre som menneske og *hvordan bære*

frukt. Vi er greiner på samme tre, og greinene er avhengig av å henge på treet for å bære frukt. Uten treet kan ikke greinene leve. Det er noe frigjørende i dette at vi er greiner som ikke kan gjøre annet enn å ta imot alt det treet gir av næring og mulighet for vekst. Gud er den som gir næring. Gud er den som gir liv. Det vi kan gjøre er å ta imot det livet vi får i gave fra Gud.

I den nevnte konfirmantsamlingen snakket vi også om de andre «Jeg er–utsagnene» som vi kan finne i Johannesevangeliet, f. eks Jeg er verdens lys, Jeg er den gode hyrde, Jeg er veien, sannheten og livet, Jeg er livets brød. Når Jesus sier «Jeg er det sanne vintre», er det nemlig mer enn en artig metafor han gir disiplene.

I Det gamle testamentet kan vi lese historien om Moses som møter Gud i en brennende busk (2.Mos.3). Der hører vi at Gud presenterer seg som *Jeg er*. En kort og konsis selvpresentasjon. Dette kan forstås som «Jeg er den jeg er», den som finnes, den levende. Ja, den som *er*. Gud er, punktum. Men med tanke på hvordan en vanlig setning er, høres det ut som det skal komme noe mer. «Jeg er ...». I dagens tekst hører vi at Jesus utfyller setningen. Jesus bruker de samme ordene som i Guds selvpresentasjon, og han sier dermed noe oppsiktsvekkende om hvem han selv er. Jesus utfyller setningen med sine *Jeg er*-utsagn, og viser oss noe om hvem Gud er.

Jeg er det sanne vintre. Jeg er vintreet, dere er greinene. Jesus brukte denne typen bilder og metaforer for å hjelpe disiplene til å forstå. Bildet av vintreet og greinene er et bilde det går an å forstå med hodet. Men Jesus snakker først og fremst til hjertet. Til mennesker som søker tilhørighet, til mennesker som oss. Gud *er*, og dette bildet kan gjøre oss trygge på at vi hører til på treet, og at våre liv hører til i en større helhet, i det store fellesskapet.

For frukttrær foregår alt i sesonger, og trærne bærer ikke frukt hele tiden. Med jevne mellomrom har trærne en pause hvor det forberedes til neste fruktsesong, hvor bonden steller og vedlikeholder frukttrærne. Vi mennesker kan vel heller ikke forvente at vi skal bære frukt hele tiden. For noen har kanskje de siste ukene opplevdes som en tørketid, en sesong uten mulighet til å bære frukt, med begrensede muligheter og en opplevelse av å være avskåret fra fellesskapet. For andre har kanskje denne tiden gitt akkurat den roen og den pausen man trengte for å kjenne etter hva som virkelig er viktig i livet. For alle mennesker leves livet i skiftende årstider.

Selv om våre muligheter for fellesskap er kraftig endret i koronaperioden, håper jeg vi kan erfare at vi ikke er avskåret fra stammen som gir næring og som er kilden til liv. Vi er ikke enkeltgreiner som nå er overlatt til oss selv. Nei, sammen er vi greinene på vintreet, det store fellesskapet, og på forunderlig vis skapes det frukt. Og uansett hva slags årstid vi opplever å være i, er det alltid vinbonden som sørger for vekstvilkår og nødvendig næring.

Amen